

Bestuurders maken het verschil in de aanpak van mensenhandel

Mensenhandel is een ernstig en hardnekkig probleem dat zich binnen vele gemeenten afspeelt. Slachtoffers hebben recht op snelle, passende en goed georganiseerde ondersteuning. Gemeenten spelen daarin een sleutelrol. Sinds 2022 zijn zij verplicht een lokale aanpak te hebben, maar in de praktijk zien we dat de uitvoering nog vaak versnipperd is. Gemeenten en ketenpartners geven aan dat zij behoefte hebben aan meer duidelijkheid, uniformiteit en samenwerking. Daar ligt een duidelijke bestuurlijke opdracht.

In 2025 heeft de DSP-groep, in opdracht van de VNG, het CCV en CoMensha, onderzocht welke taken gemeenten minimaal moeten borgen om mensenhandel effectief aan te pakken. Dit onderzoek, uitgevoerd binnen het programma Samen tegen Mensenhandel van het ministerie van Justitie en Veiligheid, heeft geleid tot het document “Bouwstenen voor goede samenwerking”. Dit document maakt inzichtelijk welke taken onmisbaar zijn om slachtoffers daadwerkelijk te bereiken en te ondersteunen — ongeacht waar deze taken binnen de gemeente zijn belegd.

De bouwstenen laten zien welke onderdelen elke gemeente structureel moet organiseren om tot een stevige, samenhangende aanpak te komen. Het gaat om:

- tijdige en deskundige signalering
- duidelijke casusregie
- sterke ketenregie
- actuele en gedragen beleidsontwikkeling
- gerichte preventie
- een duurzaam en actief netwerk

Deze taken vormen samen de basis voor een aanpak waarin zorg, veiligheid en bestuurlijke verantwoordelijkheid elkaar versterken. Het is aan bestuurders om te zorgen dat deze taken niet alleen op papier bestaan, maar ook daadwerkelijk worden uitgevoerd.

Een effectieve aanpak vraagt om meer dan goede intenties. Gemeenten moeten structureel monitoren hoe de aanpak werkt. Door te volgen hoeveel signalen binnenkomen, hoeveel slachtoffers worden bereikt, welke hulp wordt ingezet en hoe de samenwerking verloopt, ontstaat het inzicht dat nodig is om te sturen en te verbeteren. Zonder monitoring is er geen zicht op risico's, geen grip op kwaliteit en geen basis voor bestuurlijke verantwoording.

Waarom dit nú belangrijk is:

Bestuurders hebben een directe verantwoordelijkheid voor de veiligheid en het welzijn van hun inwoners. Mensenhandel raakt aan fundamentele rechten en menselijke waardigheid. Door de bouwstenen te borgen en actief te sturen op uitvoering, kunnen gemeenten het verschil maken voor slachtoffers — en voorkomen dat mensenhandel onzichtbaar blijft.

Dit document biedt concrete handvatten om die verantwoordelijkheid waar te maken en te bouwen aan een duurzame, effectieve en samenhangende aanpak. Het is aan bestuurders om deze bouwstenen om te zetten in actie.

De bouwstenen en het monitoringsdocument sluiten aan bij het Kompas Aanpak Mensenhandel van de VNG en de herziene Europese Richtlijn mensenhandel (2024/1712) die op 15 juli 2026 moet zijn geïmplementeerd.